

**Dvietes palienes pļavu atjaunošana notiek
Latvijas Dabas fonda īstenotā projekta „Paliņu pļavu atjaunošana
Eiropas Savienības sugām un biotopiem” ietvaros.**

Projekta norises laiks: 2004. gada oktobris – 2008. gada jūnijs

Sadarbības partneri: Dabas aizsardzības pārvalde, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, 22 pašvaldības – tai skaitā Ilūkstes novada dome un Dvietes pagasta padome.

Finansētāji: Eiropas Komisijas LIFE–Daba programma, Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības Programma, Pasauls Vides fonds, Latvijas Vides aizsardzības fonds, Latvijas Republikas Vides ministrija.

Norises vietas: 15 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas - *Natura 2000* vietas visā Latvijā: Sitas un Pededzes paliene, Mugurves pļavas, Pededzes lejtece, Dvietes paliene, Burgas pļavas, Sedas purvs, Vidusburtnieks, Rūjas paliene, Burtnieku ezera pļavas, Lielupes palienes pļavas, Svētes paliene, Kalnciema pļavas, Raķupes ieleja, Durbes ezera pļavas un Užavas augštece.

Projekta mērķi:

- ❖ bioloģiski vērtīgāko un pašlaik aizaugošo paliņu pļavu atjaunošana.
- ❖ ilgtspējīga paliņu pļavu apsaimniekošanas nodrošināšana, saglabājot apdraudētajām sugām piemērotus biotopus.

**Natura 2000 -
Eiropas aizsargājamo
teritoriju tīkls**

Natura 2000 ir vienots aizsargājamo teritoriju tīkls visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurā iekļauj teritorijas, kas nozīmīgas dažādu īpaši aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu aizsardzībai un saglabāšanai. *Natura 2000* teritoriju tīkls aizņem 20% no Eiropas Savienības valstu kopējās teritorijas (Latvijā - 11,9 % no valsts teritorijas, iekļaujot pavisam 336 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas).

Noderīga informācija

Daugavpils novada tūrisma informācijas centrs

Rīgas 22a, Daugavpils LV-5403

Tālr.: (+371) 5422818

Fakss: (+371) 5422818

E-pasts: tourinfo@daugavpils.apollo.lv

Dvietes pagasta padome

Dvieta, Daugavpils rajons LV 5441

Tālr.: (+371) 54-66634

Fakss: (+371) 5466634

E-pasts: padome@dvieta.lv

Ilūkstes novada dome

Brīvības ielā 13, Ilūkste, Daugavpils rajons LV 5447

Tālr.: (+371) 5462371

Fakss: (+371) 5462371

E-pasts: dome@ilukste.lv

www.ilukste.lv

Bebrenes pagasta pārvalde

Akmeņupes dabas taka un gida pakalpojumi pa Dvietes dabas parku, tai skaitā savvaļas govju organizēta apskate: Benita Štrausa (+371) 5407909; 26109353 parvalde@bebrene.lv www.bebrene.lv

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds
Projekts „Paliņu pļavu atjaunošana
Eiropas Savienības sugām un biotopiem”
Projekta vadītāja: Inga Račinskā
Teksts: Ilze Salna
Konsultanti: Edmunds Račinskis, Andris Klepers
Foto: Ilze Čakare, Arto Juvonens,
Mārtiņš Kalniņš, Andris Klepers, Rolands Lebus, Otars Opermanis, Edmunds Račinskis,
Jānis Reiņmanis, Dmitrijs Teļnovs
Karte: Mareks Kilups, Latvijas Ornitoloģijas
biedrība
Māksliniece: Kristīna Bondare
Iespiests tipogrāfijā "Citrons"
www.ldf.lv

Nature Park „Dvieta Floodplain”

On the national and also European level the Nature Park „Dvietes paliene” (The Dvieta Floodplain) is one of the most outstanding examples of natural floodplain ecosystem. Internationally significant as a migration and breeding site for waterfowl, it comprises overflowing meadow habitats, to some extent impacted by man, which provide shelter for a high variety of rare and specially protected flora and fauna species.

Established in 2004 over a total area of 4989 ha, the park is intended to protect the nature diversity typical for the Dvieta and the Ilūkste natural floodplains. The Dvieta is one of the Latvia's 336 specially protected nature areas, which are included in the EU network Natura 2000.

Bird Sanctuary

Nature park „Dvietes paliene”, known as an important spring migration and breeding site, is one of the Latvia's major bird sanctuaries with about 40 bird species, rare for Latvia and also Europe, found there, e. g., Corncrake, Great Snipe, Lapwing, Ruff, Common Redshank. More than 20 thousands geese are resting here at once during spring migration.

Flora

Because of peculiar hydrological regime the Dvieta floodplain is famous for its wetland flora, including eight specially protected species: Sprouting House-leek, Mat-grass (making up strictly protected habitats), orchid species - Baltic Marsh-orchid, Early Marsh-orchid, Spotted-orchid, and also Shingled Gladiolus and Siberian Iris.

Invertebrates and Amphibians

In the eastern part of the park one can find at least eight of the Latvia's protected invertebrate species - Robust Pillar and Shining Ram`s-horn Snail.

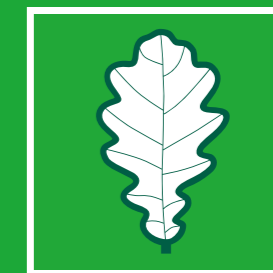
The Dvieta floodplain also boast of rich amphibian fauna, both as to the species diversity and population size. Many of them are typical for this region of Latvia, yet some are especially rare as, for instance, Marsh Frog, Green Toad and Natterjack.

Restoration of Floodplain Meadows

To ensure conservation of unique nature values, within the project „Restoration of Latvian floodplains for EU priority species and habitats”, which is supported by the European Commission LIFE-Nature program, since 2004 work is under way in the Dvieta floodplain and also in 14 other places in Latvia to restore biologically valuable floodplain meadows, overtaken by forest if not managed. The aim is to achieve sustainable management of floodplain meadows by creating and maintaining habitats suitable for endangered species.

The major activities:

- ❖ late mowing of the meadows - method that do not interfere with the wildlife ways and habits,
- ❖ increasing the area of open meadows by removing the bushes,
- ❖ involving the landowners and managers in environment-friendly management of the nature park,
- ❖ popularising the Dvieta Nature Park as an appealing site for eco-tourism and recreation, etc.

Īpaši
aizsargājama
dabas
teritorija

Dvietes paliene

DABAS PARKS

VIDES MINISTRIJA

BirdLife
IBA
PUIŅIEM
NOZĪMĪGĀ VIETA

Printed on environment-friendly paper

Buklets iespējams uz viedel draudzīga papīra

Dvietes palienes dabas parks

Daugavas palu ūdeņiem ieplūstot Dvietes senlejā, ūdens līmenis Dvietes lejtecē strauji ceļas un var sasniegt pat vairāk nekā 6 m virs mazūdens perioda līmeņa. Īpaši lielos palos Daugavas ūdeņi applūšina Dvietes senleju vairāk nekā 20 km garumā. Īpašais hidroloģiskais režīms un fakts, ka regulāro plūdu dēļ paliene ilgstoši apsaimniekota ar tradicionālām, dabai draudzīgām lauksaimniecības metodēm, nodrošinājis unikālu dabas vērtību saglabāšanos to dabiskajā vidē.

Dabas parks „Dvietes paliene” ir viens no lielākajiem un labāk saglabājamiem dabisko upju palieņu paraugiem Latvijā un Eiropā. Tā ir unikāla, pasaules mēroga nozīmes migrējošo putnu pulcēšanās un ligzdošanas vieta, te meklējamas Latvijā un Eiropā retas dabiskas, maz pārveidotas applūstošu zālāju dzīvotnes, kas dod mājvietu daudzām retām un īpaši aizsargājamām augu un dzīvnieku sugām.

Skuķu ezers

Dvietes paliene - putniem nozīmīga vieta

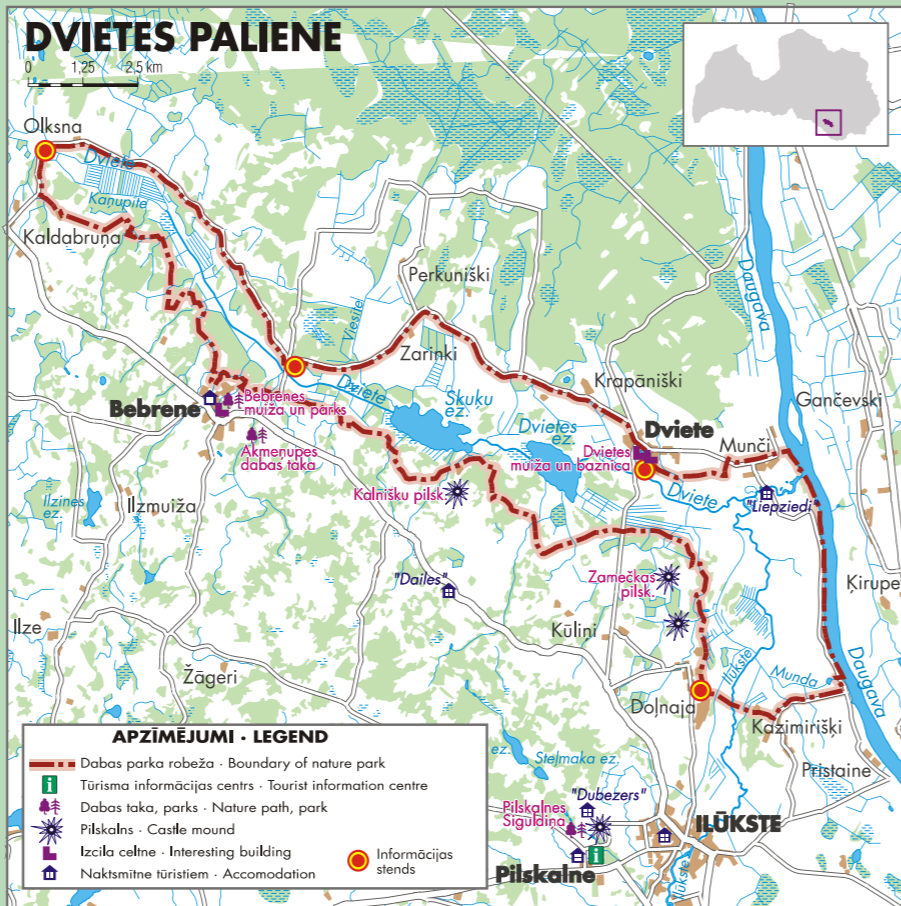

Griezei Dvietes paliene ir viena no labākajām ligzdošanas vietām Latvijā

Dvietes palienē pavasara migrāciju laikā atpūšas tūkstošiem ūdensputnu

Dvietes paliene ir viena no daudzveidīgākajām un bagātākajām putnu vietām Latvijā, nozīmīga caurceļojošo ūdensputnu pulcēšanās vieta pavasarī un svarīga ligzdošanas vieta. 2005. gada pavasarī Dvietes palienē novērotu ūdensputnu kopējais skaits novērtēts kā vismaz 25 - 30 tūkstoši migrējošo putnu vienlaikus, tālab tā atzīta par globālas nozīmes putnu pulcēšanās vietu. Pavisam dabas parka teritorijā šobrīd zināmas vairāk nekā 40 Latvijā vai Eiropā īpaši aizsargājamas putnu sugas. Dvietes paliene ir viena no labākajām ormaniša, griezes un ķikuta ligzdošanas vietām Latvijā. Putnu vērotājiem uz Dvietes palieni iepazīt dabas parka putnu bagātību vislabāk doties putnu pavasara migrācijas laikā - aprīlī un maija sākumā.

Dabas parks „Dvietes paliene” atrodas Daugavas kreisajā krastā, Daugavpils rajona Dvietes pagastā, Ilūkstes novadā un Jēkabpils rajona Rubenes pagastā. Tas izveidots 2004. gadā 4989 hektāru platībā ar mērķi saglabāt dabiskas Dvietes un Ilūkstes upes palienes un teritorijai raksturīgo dabas daudzveidību, ko veido palieņu pļavu un mitrāju dzīvotnēm tipiskā augu un dzīvnieku valsts. Dvietes paliene ir viena no 336 Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kas iekļauta Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000*.

Kultūrvēsturiskās vērtības Dvietes apkārtnē

Dvietes senleja ir viena no senākajām apdzīvotajām vietām Latvijas teritorijā – pirmie iedzīvotāji te ienākuši jau ledus laikmeta beigās apmēram pirms 11 tūkstošiem gadu. Te atklātās akmens laikmeta apmetnes ir senākās cilvēku apmetnes vietas Sēlijas novadā. Agrā dzelzs laikmeta pilskalns (galvenokārt Pilskalnes pagastā), vēlā dzelzs laikmeta apmetņu un senkapu, kā arī viduslaiku apmetņu vietas un atsevišķi arheoloģiskie savrupatradumi stāsta par teritorijas pamatiedzīvotāju sēļu – vienas no četrām baltu ciltīm, no kurām vēlāk veidojās latviešu tauta, sadzīvi, tradīcijām, pasaules redzējumu. Ceļotājiem ir vērts iepazīt arī klasicisma stilā veidoto Dvietes muižas apbūves centru un 19.gs. vidū celto laukakmeņu tiltu. Bebreņē apskatāms 19.gs. vidū celtais grāfu Plāteru-Zībergu muižas komplekss ar parku un Akmeņupes

Bebrenes Sv. Jāņa Kristītāja katoļu baznīcas veidolā saskatāmas klasicisma iezīmes, bet tās interjers veidots baroka stilā

Augu valsts retumi

Retā jumstiņu gladiola 2006. gadā atzīta par Latvijas Gada augu

Dvietes palienes īpašā hidroloģiskā režīma dēļ te labi jūtas mitrājiem tipiskas augu sugas, to skaitā astoņas īpaši aizsargājamas - atvašu saulrietenis, stāvā vilkakūla, kas te veido arī īpaši aizsargājamo dzīvotni - stāvās vilkakūlas pļavas, trīs orhideju sugas - Baltijas dzegužpirkstīte, stāvlapu dzegužpirkstīte un plankumainā dzegužpirkstīte, jumstiņu gladiola, mānīgā knīdija, Sibīrijas skalbe.

Nosusināšanas un pļavu kultivēšanas dēļ izzūdošā Sibīrijas skalbe iekļauta īpaši aizsargājamo sugu sarakstā

Retie bezmugurkaulnieki un abinieki Dvietes palienē

Biezās perlamutrenes atradnes Dvietes upē liecina, ka ūdens tajā joprojām ir pietiekami tīrs

Zaļais krupis Latvijā sasniedz sava izplatības areāla ziemeļu robežu. Retais dzīvnieks sastopams arī Dvietes palienē

Dabas parka austrumu daļā no Dvietes ezera līdz Daugavai sastopamas vismaz astoņas Latvijā īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas. Plaši izplatīts lielais gludgliemezis, mirdzošā ūdensspolīte. Dvietes palienē sastopama arī tipiska meža gliemežu suga - krokļūpas vārpstīngliemezis, kas ir maz ietekmētu, dabisku mežu indikators.

Videi draudzīgs tūrisms - padomi no www.celotajs.lv

- ❖ Ceļo ar videi draudzīgiem transporta līdzekļiem.
- ❖ Atstāj savus atkritumus tam paredzētajās vietās.
- ❖ Neapmeklēj retu dzīvnieku sugu atradnes, īpaši to vairošanās, ligzdošanas vai ziemošanas periodā.
- ❖ Ugunskurus kurinī tikai šim mērķim paredzētās vietās un ievēro ugunsdrošību.
- ❖ Nakšņošanai teltis izvēlies tūristiem labiekārtotās apmetņu vietās.
- ❖ Izmanto pēc iespējas vairāk vietējo iedzīvotāju ražoto produkciju, tādējādi atbalstot vietējo uzņēmējdarbību.
- ❖ Cieni vietējo iedzīvotāju tradīcijas un paražas un pretī saņem patiesu viesmīlību.

Dabas aizsardzība

Lai nodrošinātu unikālo dabas vērtību saglabāšanu dabas parkā „Dvietes paliene”, teritorijas dabas aizsardzības plānā paredzēti dažādi apsaimniekošanas pasākumi, kuru uzdevums ir arī sasniegt dabas aizsardzības un cilvēku ekonomiskās intereses.

Daudzas no Dvietes palienē sastopamajām retajām augu un dzīvnieku sugām apdraud hidroloģiskā režīma izmaiņas, ko izraisa agrāk veiktie meliorācijas darbi. Tāpēc dabas parka dabas aizsardzības plānā paredzēts pēc pamatīgas izpētes veikt grāvju aizdambēšanu un citus pasākumus, kas palīdzēs palienē atjaunot dabisko hidroloģisko režīmu. Pļavām aizaugot ar krūmiem, tās kļūst nepiemērotas daudzām dzīvnieku un augu sugām. Tāpēc viens no svarīgākajiem palieņu pļavu atjaunošanas darbiem ir krūmu ciršana. Atbrīvojot pakāpeniski aizaugošās pļavas no krūmiem, tiek atjaunota tradicionālā palienes pļavu ainava un radīti labvēlīgāki apstākļi palieņu putnu ligzdošanai - griezēm, ķikutiem, ķivītēm, gugatņiem, pļavas tilbītēm un daudziem citiem.

Īpaša vieta dabas aizsardzības pasākumu klāstā atvēlēta palieņu pļavu vēļajai pļaujai. Pļavu putniem agra zālāju pļaušana nodara postu - iznīcina ligzdas, sapļauj nelidojošos mazuļus. Ievērojot dzīvniekiem draudzīgus pļaušanas termiņus un metodes, ir iespējams novērst putnu sugu daudzveidības un skaita samazināšanos. Labi pļavu „apsaimniekotāji” ir arī lielie zālēdāji. Dabisko palienes pļavu noganīšana ar lielajiem zālēdājiem ir nozīmīgs dabas daudzveidības saglabāšanas pasākums, jo mitrās un ciņainās pļavas, ko agrāk pļāva ar rokām, mehānizēti apkopt ir gandrīz neiespējami. Tās pakāpeniski aizaug, samazinās augiem un dzīvniekiem piemērotu dzīvotņu platības. Tāpēc Dvietes palienē kopš 2006. gada dzīvo *Hailander* šķirnes liellopi un *Konik Polski* šķirnes savvaļas zirgi, kuru galvenais darbs būs uzturēt atklātas citādi nenoplūjamās palieņu pļavas.

Vēļā pļaušana, sākot ar jūlija vidu, ļauj pasargāt putnu ligzdas un mazuļus

Krūmu ciršana jāveic pirms vai pēc putnu ligzdošanas sezonas, lai tiem netraucētu

Dabisko palieņu pļavu neaizaugšanu ar krūmiem palīdz nodrošināt arī lielie zālēdāji